EURÓPSKA KOMISIA

V Bruseli 1. 6. 2012
COM(2012) 251 final

SPRÁVA KOMISIE RADE

Ôsma správa o vykonávaní nariadenia Rady (ES) č. 866/2004 z 29. apríla 2004 a o situácii, ktorá vznikla v dôsledku jeho uplatňovania v období od 1. januára do 31. decembra 2011

{SWD(2012) 140 final}

SPRÁVA KOMISIE RADE

Ôsma správa o vykonávaní nariadenia Rady (ES) č. 866/2004 z 29. apríla 2004 a o situácii, ktorá vznikla v dôsledku jeho uplatňovania v období od 1. januára do 31. decembra 2011

Úvod

Nariadenie Rady (ES) č. 866/2004 o režime podľa článku 2 protokolu 10 Aktu o pristúpení[1] (ďalej len „nariadenie o demarkačnej línii“) nadobudlo účinnosť 1. mája 2004. Stanovujú sa v ňom podmienky uplatňovania právnych predpisov EÚ na pohyb osôb, tovaru a služieb cez líniu medzi oblasťami Cyperskej republiky, v ktorých vláda nevykonáva skutočnú kontrolu, a oblasťami, v ktorých ju vykonáva. V záujme zabezpečenia účinnosti týchto pravidiel sa ich uplatňovanie rozšírilo na hranicu medzi uvedenými oblasťami a Východným výsostným územím Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska (ESBA)[2].

Táto správa sa týka obdobia od 1. januára do 31. decembra 2011.

Komisia v priebehu vykazovaného obdobia nenavrhla žiadne zmeny a doplnenia nariadenia o demarkačnej línii, ale prijala zmeny a doplnenia vykonávacích opatrení.

Komisia so zreteľom na implementáciu tohto nariadenia vedie aj naďalej konštruktívny dialóg na pracovnej úrovni s príslušnými orgánmi Cyperskej republiky a správou výsostného územia (SBA).

1. VYKONÁVACIE OPATRENIA

Komisia 31. mája 2011 prijala nariadenie č. 531/2011, ktorým sa menia dopĺňajú vykonávacie nariadenia k nariadeniu o demarkačnej línii[3].

Na základe rozhodnutia Komisie bola zrušená povinnosť pestovať zemiaky, s ktorými sa obchoduje cez demarkačnú líniu (ďalej len „línia“), výhradne z certifikovaných sadbových zemiakov. Umožňuje sa tým obchodovanie so zemiakmi vypestovanými zo sadbových zemiakov uskladnených na farme, ktoré sú prvou úrodou z certifikovaných sadbových zemiakov, pod kontrolou nezávislých fytosanitárnych znalcov, ktorých vymenovala Komisia a ktorí by poskytli potrebnú záruku, pokiaľ ide o pôvod a zdravotnú nezávadnosť týchto zemiakov.

---

1 Ú. v. EÚ L 161, 30.4.2004, s. 128. Nariadenie naposledy zmenené a doplnené nariadením Rady (ES) č. 587/2008 (Ú. v. EÚ L 163, 24.6.2008, s. 1) – známe ako „nariadenie o demarkačnej línii“.

2 Pozri bod 3 odôvodnenia nariadenia o demarkačnej línii.

3 Nariadenie (ES) č. 1480/2004, ktorým sa ustanovujú špecifické pravidlá týkajúce sa tovaru prichádzajúceho z oblastí, ktoré nie sú pod efektívnou kontrolou vlády Cypru v oblastiach, v ktorých vláda vykonáva efektívnu kontrolu.

2. PRECHOD OSÔB CEZ DEMARKAČNÚ LÍNIU

2.1. Prechod osôb cez povolené miesta prechodu

V nariadení sa stanovuje stabilný právny rámec pre voľný pohyb Cyperčanov, iných občanov EÚ a štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí prekračujú líniu na povolených miestach priechodu. Došlo k miernemu zvýšeniu počtu gréckych Cyperčanov a poklesu počtu tureckých Cyperčanov, ktorí prekročili líniu.

Podľa údajov, ktoré poskytla Cyperská republika, počas vykazovaného obdobia bolo zaznamenaných 621 406 (v predchádzajúcom roku: 596 578) prechodov gréckych Cyperčanov v 210 877 vozidlách (v predchádzajúcom roku 170 315) z oblastí kontrolovaných vládou do severnej časti Cypru a 937 789 (v predchádzajúcom roku 1 097 676) prechodov tureckých Cyperčanov v 348 225 vozidlách (v predchádzajúcom roku 378 475) zo severnej časti Cypru do oblastí kontrolovaných vládou[4].

Počet občanov EÚ iných ako Cyperčanov a štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí prekročili demarkačnú líniu, mierne poklesol. Podľa údajov poskytnutých Políciou Cyperskej republiky (ďalej len „cyperská polícia“ – CYPOL), počas vykazovaného obdobia prekročilo líniu ďalších 634 218 iných ako cyperských občanov EÚ a štátnych príslušníkov tretích krajín (v predchádzajúcom roku 664 566). 67 % z týchto prechodov (424 992) bolo zaznamenaných na mieste prechodu pre peších v ulici Ledra, ktorý bol otvorený v apríli 2008. Prevažná väčšina cudzincov (predovšetkým turistov) aj naďalej prekračovala líniu práve cez toto miesto prechodu pre peších v ulici Ledra.

Tieto údaje sa do značnej miery zhodujú s informáciami poskytnutými komunitou tureckých Cyperčanov, podľa ktorých 694 633 gréckych Cyperčanov v 248 962 vozidlách prešlo z oblastí kontrolovaných vládou do severnej časti Cypru a 1 450 566 tureckých Cyperčanov v 553 913 vozidlách prešlo v opačnom smere. Okrem toho 1 101 942 cudzích občanov prešlo z oblastí kontrolovaných vládou do severnej časti Cypru.

V uvedených údajoch cyperskej polície však nie sú zahrnuté údaje o osobách a vozidlách, ktoré prešli zo severnej časti Cypru na výsostné územie cez prechody *Pergamos* a *Strovilia*[5]. Správa východného výsostného územia nevedie podrobné štatistiky o týchto dvoch miestach prechodu. Na základe informácií z turecko-cyperskej komunity však správa výsostného územia odhaduje, že do severnej časti Cypru prešlo 84 407 gréckych Cyperčanov a do oblastí kontrolovaných vládou cez prechody na výsostnom území prešlo 450 408 tureckých Cyperčanov.

Počet príslušníkov polície Cyperskej republiky pracujúcich priamo na prechodoch sa zvýšil z 73 v roku 2010 na 77 v roku 2011.

Celkové hodnotenie prekračovania prechodov osobami je pozitívne. Počas obdobia, ktorého sa správa týka, však došlo k niekoľkým incidentom. Posádke autobusu z tureckej časti Cypru, ktorý prepravoval lotyšských turistov, nebolo 9. októbra 2011 povolené

---

[4] Orgány Cyperskej republiky neuchovávajú záznamy o návrate gréckych Cyperčanov do oblastí kontrolovaných vládou ani o návrate tureckých Cyperčanov do severnej časti Cypru (pozri prílohu VII).

[5] V nariadení o demarkačnej línii nie je uložená povinnosť oznamovať tieto prechody cez líniu.

prekročiť prechod Agios Dhometios, ktorý pred tým prekročila mnohokrát. Podľa vodiča autobusu mu na prechode bolo povedané, že v autobuse registrovanom v tureckej časti Cypru môžu prechod prekročiť len turecký Cyperčania. Turisti boli prevezení na prechod Ledra Palace, ktorí prekročili pešo, a kde im bol pristavený autobus prenajatý v oblasti kontrolovanej vládou, aby im bolo umožnené dokončiť ich prehliadku. Orgány Cyperskej republiky Komisiu informovali o tom, že vyžadované dokumenty neboli v poriadku. Podľa vodiča autobusu mu od vtedy bolo umožnené prechod prekročiť mnohokrát pri preprave tureckých Cyperčanov, a Komisii podal oficiálnu sťažnosť.

Nedorozumenie, že tureckým Cyperčanom nebude viac umožnené prekročiť prechod, pokiaľ sa nepreukážu občianskym preukazom Cyperskej republiky, ktoré sa týkalo len niekoľkých tureckých Cyperčanov v konkrétne dni, bolo rýchlo odstránené.

Uvedené incidenty sú zdrojom obáv komunity tureckých Cyperčanov a Komisia ich predložila orgánom Cyperskej republiky na posúdenie, či došlo k zmene politiky, ktorá by si podľa nariadenia o demarkačnej línii[6] vyžadovala notifikáciu Komisii. Orgány Cyperskej republiky Komisiu informovali, že v súvislosti s prechodom osôb nedošlo k žiadnej zmene politiky a poznamenali, že podiel incidentov vzhľadom k celkovému počtu prekročení je zanedbateľný.

2.2. Nelegálna migrácia cez demarkačnú líniu a azyl

Údaje cyperskej polície za rok 2011 poukazujú na ďalší pokles nelegálnej migrácie cez líniu zo severnej časti Cypru do oblastí kontrolovaných vládou. V roku 2011 bolo v oblastiach kontrolovaných vládou zatknutých 1 311 nelegálnych migrantov (v predošlom roku 1 855) (s výnimkou tých migrantov, ktorým nebolo povolené prekročiť demarkačnú líniu na miestach prechodu[7]). Jeden nelegálny imigrant vstúpil priamo do oblastí kontrolovaných vládou a 18 osôb vstúpilo do týchto oblastí cez východné výsostné územie, v dôsledku čoho dosiahol počet zatknutých nelegálnych migrantov číslo 1 330 osôb. Ako pravdepodobnú príčinu cyperská polícia uvádza zhoršenie možnosti získať zamestnanie v dôsledku hospodárskej krízy na Cypre, ako aj úsilie orgánov Cyperskej republiky v boji proti nelegálnej migrácii. Väčšinu zatknutých nelegálnych prisťahovalcov tvorili občania Sýrie, Iránu a Gruzínska (príloha VIII). K zadržaniu nelegálnych imigrantov zvyčajne dochádza počas kontrol pozdĺž demarkačnej línie a na letiskách, keď sa nelegálni migranti pokúšajú Cyprus opustiť. Štátni príslušníci tretích krajín žiadajúci o medzinárodnú ochranu sú spravidla identifikovaní na policajných staniciach pri podávaní žiadosti o azyl.

Vstupnú trasu, ktorou nelegálni migranti prešli do oblastí kontrolovaných vládou, určila CYPOL na základe rovnakých kritérií ako v predchádzajúcich rokoch, najmä prostredníctvom dokumentov (víza, vstupné alebo výstupné pečiatky v pase vydané Tureckom alebo „víza“ alebo „povolenia na pobyt“ vydané „Tureckou republikou Severný Cyprus“) a vyhlásení prisťahovalcov, ale aj prostredníctvom ďalších dôkazov, ako sú turecko-cyperské noviny a turecké bankovky.

---

[6] Článok 10 nariadenia o demarkačnej línii.

[7] Cyperská republika nevedie oficiálnu štatistiku o počte osôb, ktorým bol zamietnutý prechod demarkačnej línie. Cyperská polícia však odhaduje, že v roku 2011 bol vstup do oblastí kontrolovaných vládou zamietnutý približne 2220 osobám.

Z 1 311 nelegálnych migrantov v Cyperskej republike požiadalo o azyl 417 osôb (31,8 %).

Väčšina nelegálnych migrantov prichádza do oblastí kontrolovaných vládou z Turecka a zo severnej časti Cypru.

Podľa informácií poskytnutých komunitou tureckých Cyperčanov bolo v severnej časti Cypru zadržaných 16 nelegálnych imigrantov, ktorí pochádzali výhradne zo Sýrie. Celkom 2 267 osobám nebolo na oficiálnych miestach prechodu udelené povolenie prekročiť líniu do severnej časti Cypru[8]. Počas sledovaného obdobia bolo zo severnej časti Cypru „vyhostených“ 860 osôb[9].

Trajekt z Latakie v Sýrii do Famagusty prestal premávať v septembri 2010. Kríza v Sýrii zatiaľ Cyprus neovplyvnila a počet ilegálnych migrantov zo Sýrie poklesol.

Nie sú dostupné presné údaje o počte osôb, ktorým nebolo povolené prekročiť prechody.

Medzi Cyperskou republikou a komunitou tureckých Cyperčanov neexistuje priama spolupráca v oblasti polície a otázok prisťahovalectva. Zástupcovia oboch strán sa však stretávajú v rámci Technického výboru pre trestné činy a trestné záležitosti, v ktorom sú zástupcovia oboch komunít a ktorý pôsobí pod záštitou OSN. Technický výbor pre trestné činy a trestné záležitosti je jedným zo siedmych špecializovaných výborov, ktoré boli s podporou OSN vytvorené v rámci opatrení na budovanie vzájomnej dôvery medzi obomi komunitami a ktoré sú priamym výsledkom dohody, ktorú 21. mája 2008 dosiahli vedúci predstavitelia oboch cyperských komunít. Ako rozšírenie tohto výboru vytvorili obidve komunity okrem iného aj mechanizmus na zdieľanie informácií a pre spoločné iniciatívy s názvom „Joint Communications Room“ (Spoločné komunikačné stredisko), v ktorom sú trvale prítomní príslušníci policajných síl misie UNFICYP, a ktoré je v prevádzke šesť dní v týždni. Obidve strany preukázali vôľu prostredníctvom týchto mechanizmov rozšíriť komunikáciu medzi svojimi policajnými zložkami, spolupracovať a vzájomne si poskytovať pomoc prostredníctvom výmeny informácií o prípadoch zahŕňajúcich únosy, zadržaných osobách, nelegálnych drogách a o ukradnutom majetku[10].

Cyperská polícia označila spoluprácu s ostatnými príslušnými štátnymi orgánmi a so správou východného výsostného územia za veľmi dobrú.

Východné výsostné územie (ESBA)

Vo všeobecnosti sa počet nelegálnych prisťahovalcov, ktorí pricestovali cez východné výsostné územie, sa vo vykazovanom období celkove znížil. Pracovníci správy výsostného územia uvádzajú, že spolupráca medzi Cyperskou republikou a colným a prisťahovaleckým oddelením správy výsostného územia je v tejto oblasti aj naďalej vynikajúca. Počas vykazovaného obdobia nebol povolený prechod 1 163 osobám, ktorých väčšinu tvorili turecké občania žijúci v severnej časti Cypru. Ostatnými cudzincami boli turisti z Austrálie, USA, Brazílie, Iránu a Ruska, ktorí vstúpili na ostrov

[8] Turecko 979, Sýria 204, Turkménsko 167, Gruzínsko 88, Irak 74.
[9] Turecko: 543, Sýria: 44, Moldavsko: 64, Irán: 53, Nigéria: 10
[10] Informácie poskytnuté UNFICYP.

v severnej časti Cypru. Tieto osoby boli nasmerované na hraničný priechod „Agios Dhometios“ v Nikózii, aby splnili požiadavky Cyperskej republiky na vstup na jej územie[11].

Na východnom výsostnom území bolo zadržaných spolu 18 nelegálnych prisťahovalcov[12], z ktorých 9 vstúpilo na územia kontrolované vládou legálne, ale zostalo na nich aj po skončení platnosti víza. Na východnom výsostnom území boli zadržaní aj traja prevádzači. Zvyšných 6 osôb vstúpilo na ostrov v severnej časti Cypru a nelegálne prekročilo líniu.

V rámci boja s nelegálnym prisťahovalectvom polícia výsostného územia vykonáva mimo miest prechodu nepravidelné hliadky na základe vyhodnotenia príslušného rizika a s využitím spravodajských informácií. Tieto hliadky sú dopĺňané hliadkami colných a vojenských útvarov výsostného územia.

Osobitne ťažké je kontrolovať niekoľko „nepovolených miest prechodu“ v obci alebo v blízkosti obce *Pergamos* (ktorá sa čiastočne nachádza na území pod správou výsostného územia a čiastočne v severnej časti Cypru), ktoré miestni obyvatelia a poľnohospodári stále používajú. Orgány východného výsostného územia v tejto oblasti vykonávajú hliadky s cieľom kontrolovať lov vtákov a odradiť osoby od nelegálneho prekročenia línie. Ako bolo uvedené v predchádzajúcej správe o demarkačnej línii, tieto „nepovolené miesta prechodu“ sú stále zdrojom obáv. Komisia tak ako po minulé roky vzniesla otázku „nepovolených miest prechodu“ na stretnutí s orgánmi východného výsostného územia, pričom ich vyzvala k nájdeniu vhodného riešenia v súlade s článkom 5 ods. 2 protokolu č. 3 Aktu o podmienkach pristúpenia z roku 2003[13].

3. PREPRAVA TOVARU CEZ DEMARKAČNÚ LÍNIU

3.1. Hodnota obchodu

Podľa článku 8 nariadenia Komisie (ES) č. 1480/2004[14] Turecko-cyperská obchodná komora (ďalej len „TCOK“) a úrady Cyperskej republiky oznamovali každý mesiac informácie o druhu, objeme a hodnote tovarov, ku ktorým vydali sprievodné doklady. Obe uvedené správy sa týkali tovarov, ktoré prešli do oblastí kontrolovaných vládou cez miesta priechodu *Pergamos* a *Strovilia*, ktoré sú pod správou výsostného územia.

Podľa správ TCOK predstavovala celková hodnota tovaru, ku ktorému počas roka 2011 vydala sprievodné doklady, sumu 29 954 867 EUR, zatiaľ čo hodnota tovaru, s ktorým sa skutočne obchodovalo, bola 29 402 577 EUR[15]. Objem obchodu cez demarkačnú líniu v roku 2011 v porovnaní s predchádzajúcim rokom narástol päťnásobne. Tento značný nárast je dôsledkom predaja elektrickej energie zo severnej časti Cypru do oblastí kontrolovaných vládou za výnimočných okolností. Predaj elektrickej energie v hodnote 24 085 775 EUR (82 % celkovej hodnoty obchodu) bol dohodnutý predsedami Cyperskej

---

11 Medzi inými: Turecko: 900, Irán: 39, Austrália: 33, USA: 30, Brazília: 19, Rusko: 19.

12 Egypt: 6, Nigéria: 2, Sýria: 2, Gruzínsko: 2, Sri Lanka: 3, India: 1, Bangladéš: 1, Nepál:

13 Ú. v. EÚ L 236, 23.9.2003, s. 940.

14 Nariadenie Komisie (ES) č. 1480/2004 z 10. augusta 2004 (Ú. v. EÚ L 272, 20.8.2004, s. 3).

15 Pozri prílohy I, II a III k tejto správe.

obchodnej a priemyselnej komory (ďalej len „COPK“) a TCOK po explózii na námornej základni Mari v júli 2011, ktorá zničila veľkú časť neďalekej elektrárne Vasiliko. Predaj elektrickej energie mal značný vplyv na obchod cez demarkačnú líniu v roku 2011. S cieľom korektne opísať pravidelný obchod cez demarkačnú líniu táto správa obsahuje údaje o obchode bez zahrnutia predaja elektrickej energie, ako aj celkové údaje, zahŕňajúce predaj elektrickej energie.

Mimo predaja elektrickej energie podľa správ TCOK predstavovala celková hodnota tovaru, ku ktorému počas roka 2011 vydala sprievodné doklady, sumu 5 869 092 EUR, zatiaľ čo hodnota tovaru, s ktorým sa skutočne obchodovalo, bola 5 316 803 EUR.

Podľa správ poskytnutých orgánmi Cyperskej republiky sa celková obchodná hodnota tovaru, ktorý skutočne prešiel cez líniu, zvýšila o 560 % na 28 923 500 EUR. Celková obchodná hodnota tovaru (bez zohľadnenia predaja elektrickej energie), ktorý skutočne prešiel cez líniu, sa znížila o 6,5 % z 5 173 233 v roku 2010 na 4 827 454 EUR najmä v dôsledku zníženiu obchodu s kameňom, predovšetkým mramorom, tehlami a stavebnými materiálmi, čo možno vysvetliť hospodárskou krízou a spomalením rastu v stavebníctve. Pokles nastal aj v obchodovaní so zeleninou, pričom pokračovalo znižovanie úrovne obchodu so zemiakmi. V predchádzajúcich vykazovacích obdobiach od roku 2010 tvorili zemiaky najväčšiu jednotlivú položku obchodovania cez demarkačnú líniu (až 30 % z celkového obchodu). V roku 2011 obchod so zemiakmi predstavoval menej ako 1 % celkového obchodu cez demarkačnú líniu. To bolo zapríčinené prebytkom produkcie zemiakov v oblastiach kontrolovaných vládou, čím bola odstránená potreba kupovať zemiaky zo severnej časti Cypru.

Hoci to nepatrí do pôsobnosti nariadenia o demarkačnej línii, treba uviesť, že podľa údajov z Cyperskej obchodnej a priemyselnej komory sa v roku 2011 obchod z oblastí kontrolovaných vládou do severnej časti Cypru zvýšil viac ako dvojnásobne na 2 272 493 EUR (z pôvodnej hodnoty 1 095 086 EUR). Hlavným dôvodom pre tento značný nárast je dodávka produktov vyrobených v oblastiach kontrolovaných vládou pre projekt financovaný EÚ v severnej časti Cypru. Obchod z oblastí kontrolovaných vládou do severnej časti Cypru teda predstavuje 7,85 % obchodu v opačnom smere (21 % v roku 2010). Avšak pri zohľadnení obchodu cez demarkačnú líniu bez predaja elektrickej energie, predstavuje obchod z oblastí kontrolovaných vládou do severnej časti Cypru 46 % obchodu v opačnom smere.

Komunita tureckých Cyperčanov aj naďalej uplatňuje obchodný systém, ktorý v zásade „odzrkadľuje“ obmedzenia uvedené v nariadení o demarkačnej línii. Tento obchodný režim sa nie vždy dôsledne dodržiava, čo bráni vytvoreniu udržateľných obchodných vzťahov. Turecký Cyperčania otvorene uvádzajú, že hlavným dôvodom je ochrana miestnych podnikov.

3.2. Druh tovaru

V roku 2011 bol po elektrickej energii najviac obchodovaným tovarom odpad z výroby kovov. Za nimi nasledovali čerstvé ryby a plasty[16].

[16] Pozri prílohu IV k tejto správe.

Počas terajšieho vykazovaného obdobia boli okrem elektrickej energie zavedené nové výrobky, ako napríklad granátové jablká a dekoračné kamene, ktoré však na úroveň obchodu mali obmedzený vplyv[17].

Obchod v rámci ostrova tvoril 99,66 % objemu obchodu cez líniu. Zostávajúcich 0,34 % tvoril predaj železného a oceľového šrotu do Indie v obchodnej hodnote 93 850 EUR (123 788 EUR v roku 2010). Bolo nevyhnutné, aby tieto transakcie prebiehali prostredníctvom spoločnosti registrovanej v oblasti kontrolovanej vládou, ktorá mohla uskutočňovať transakcie v rámci EÚ a spĺňala formality pre vývoz do tretích krajín. Počas terajšieho vykazovaného obdobia neboli do ostatných členských štátov EÚ dodané žiadne produkty (17 693 EUR v roku 2010).

3.3. Porušenie ustanovení

Počas vykazovaného obdobia orgány Cyperskej republiky nahlásili 4 prípady porušenia ustanovení v celkovej obchodnej hodnote 2 590 EUR (0,008 % celkovej hodnoty obchodu cez demarkačnú líniu). Z rôznych administratívnych dôvodov (chýbajúce dokumenty, materiály neoznačené v súlade s požiadavkami označovania CE) nebolo povolené dotknutý tovar cez líniu prevážať.

3.4 Pretrvávajúce prekážky a problémy týkajúce sa pohybu tovarov

Prekážky brániace obchodu cez demarkačnú líniu aj naďalej pretrvávajú. Ako sa uvádza v predchádzajúcich správach, doteraz sa uspokojivo nevyriešil problém turecko-cyperských nákladných vozidiel, ktoré vstupujú do oblastí kontrolovaných vládou. Útvary Komisie však v súčasnosti vedú technické rokovania s príslušným orgánmi Cyperskej republiky s cieľom riešiť tento problém a hľadať vhodné opatrenia, ktoré budú okrem iného riešiť bezpečnostné obavy.

Niektoré problémy vznikli v súvislosti s potravinami. Orgány Cyperskej republiky neumožnili prevoz niektorých výrobkov (napr. chlieb) z dôvodu obáv vyjadrených zdravotnými zložkami v súvislosti s ich výrobným procesom v severnej časti Cypru. Na základe objasnenia Komisie boli problémy s prevozom tovarov vyriešené.

Obchodníci z radov tureckých Cyperčanov v predchádzajúcich rokoch naďalej hlásili ťažkosti so zaradením svojich výrobkov do ponuky obchodov a s propagovaním svojich výrobkov a služieb v oblastiach kontrolovaných vládou, ktoré obmedzujú obchod. Tieto ťažkosti pravdepodobne odrážajú rozšírenú nechuť gréckych Cyperčanov kupovať výrobky s označeným turecko-cyperského pôvodu. Tento postoj predstavuje psychologickú prekážku obchodu. Objem obchodnej výmeny medzi obomi komunitami, ktorá sa uskutočňuje inými kanálmi ako cez demarkačnú líniu, je však niekoľkonásobne vyšší. Podľa odhadov TCOK však turecký Cyperčania nakúpili v oblasti kontrolovanej vládou tovar v hodnote 120 miliónov EUR, ktorý odviezli v osobnej batožine.

Pašovanie tovaru cez demarkačnú líniu v roku 2011 sa znížilo a orgány Cyperskej republiky zhabali tovar v 1 538 prípadoch (v predošlom roku 545 prípadov). Orgány Východného výsostného územia na oficiálnych prechodoch *Pergamos* a *Strovilia* zhabali tovar v 281 prípadoch. Pašovanie tovaru cez demarkačnú líniu je však naďalej rozšírené

[17] Dekoračné kamene a granátové jablká predstavovali len 0,4 % obchodu cez demarkačnú líniu.

vzhľadom na geografický profil línie, ktorý umožňuje praktizovať nezákonnú činnosť po celej dĺžke. V oblastiach susediacich s líniou prebiehajú kontrolné akcie zamerané na riešenie určitých, spravidla sezónnych problémov, ako je pašovanie zveriny, resp. voľne žijúcich vtákov alebo zábavnej pyrotechniky (a to aj cez východné výsostné územie) do oblastí kontrolovaných vládou. Medzi zabavené položky patria cigarety, tabak, produkty živočíšneho pôvodu ako aj falšované kabelky a textílie. Podľa vyhlásenia orgánov Cyperskej republiky sa však objem pašovaného tovaru v dôsledku menších cenových rozdielov znižuje. Hliadky cyperskej polície aj správy východného výsostného územia pozdĺž demarkačnej línie plnia dve úlohy: sú zamerané proti pašovaniu tovaru a zároveň uskutočňujú kontroly s cieľom potlačovať nelegálne prisťahovalectvo. V roku 2009 konali obvodné súdy vo veci 11 trestných činov pašovania, v roku 2010 bolo 9 takýchto konaní a v roku 2011 žiadne.

Väčšina tovaru bola odhalená na povolených miestach prechodu: v obci Pyla, na výsostnom území a v nárazníkovej zóne pri obciach Zodia a Potamia.

Pokiaľ ide o tradičné zásobovanie turecko-cyperského obyvateľstva obce Pyla, ktorá sa nachádza v nárazníkovej zóne (čl. 4 ods. 10 nariadenia o demarkačnej línii), správa výsostného územia sleduje a zaznamenáva množstvá stavebného materiálu, rýb, cigariet atď.

3.4. Zjednodušenie podmienok obchodovania

Komisia aj naďalej hľadá možnosti podporenia obchodu cez demarkačnú líniu. Možno uvažovať o prijatí rozhodnutia Komisie, ktorým sa zruší zákaz stanovený v nariadení o demarkačnej línii a umožní obchod s ďalšími novými poľnohospodárskymi produktmi, predovšetkým s mliečnymi produktmi (mliekom a syrom, jogurtom, srvátkou), keď dôjde k splneniu nevyhnutných podmienok stanovených v odporúčaniach hodnotiacich misií vykonaných nezávislými odborníkmi. Počas vykazovaného obdobia bola na základe rozhodnutia Komisie zrušená povinnosť pestovať zemiaky, s ktorými sa obchoduje cez demarkačnú líniu, výhradne z certifikovaných sadbových zemiakov. Je však príliš skoro, aby bolo možné určiť, či rozhodnutie Komisie malo pozitívny vplyv na obchod cez demarkačnú líniu.

K ostatným produktom, o ktoré TCOK prejavila záujem, patria ryby chované na farmách a slimáky. Okrem toho existuje všeobecný záujem o zakázanie obchodu so živými zvieratami a so živočíšnymi produktmi v rozsahu, v ktorom tieto produkty zodpovedajú pravidlám a predpisom EÚ. Cyperská republika opakovane vyjadrila vôľu preskúmať možnosť rozšírenia zoznamu produktov, ktoré môžu byť prepravované cez oblasti kontrolované vládou.

Orgány Cyperskej republiky informovali Komisiu o pravidlách zavedených pre *sui generis* pohyb produktov z oblastí kontrolovaných vládou cez oblasti nekontrolované vládou a späť cez prechod Limnitis, ktorý bol otvorený v októbri 2010. Komisia informovala orgány Cyperskej republiky, že tieto pravidlá je potrebné zosúladiť s právnymi predpismi EÚ prostredníctvom zmeny a doplnenia nariadenia o demarkačnej línii, ktoré je jediným právnym nástrojom na reguláciu akéhokoľvek pohybu tovarov a osôb cez demarkačnú líniu.

4. ZÁVER

Ako bolo uvedené v predchádzajúcich správach, kontrola demarkačnej línie na povolených miestach prechodu je uspokojivá. Zdá sa, že počet zatknutých nelegálnych prisťahovalcov počas vykazovaného obdobia potvrdzuje zostupný trend, avšak nelegálne prekračovanie línie štátnymi príslušníkmi tretích krajín je aj naďalej zdrojom obáv. Komisia odhaduje, že ďalšie posilnenie dozoru Cyperskej republiky a správy výsostného územia nad líniou medzi miestami priechodu by významne prispelo k vyriešeniu problému nelegálnej migrácie. Komisia vyjadrila obavy v súvislosti s niekoľkými incidentmi, ktoré vznikli na prechodoch v októbri a decembri 2011. Útvary Komisie preto budú naďalej spolupracovať s orgánmi Cyperskej republiky pri všetkých otázkach v súvislosti so zmenou politiky.

Objem obchodu cez demarkačnú líniu v roku 2011 v porovnaní s predchádzajúcim rokom narástol päťnásobne. Toto zásadné zvýšenie je odôvodnené predajom elektrickej energie zo severnej časti Cypru do oblastí kontrolovaných vládou v hodnote 24 085 775 EUR. Pri odpočítaní predaja elektrickej energie klesol pravidelný obchod cez demarkačnú líniu už po tretíkrát za sebou od nadobudnutia účinnosti nariadenia o demarkačnej línii v roku 2004 (pokles o 6,5 % na 4 827 454 EUR v porovnaní s 5 173 233 EUR v roku 2010). Medzi produkty, s ktorými sa obchodovalo najviac patrí elektrická energia, železný šrot, čerstvé ryby, plasty a produkty z kameňa. Celková škála obchodovania cez demarkačnú líniu zostáva naďalej obmedzená, čiastočne v dôsledku obmedzeného rozsahu pôsobnosti samotného nariadenia. Pozitívny vývoj možno zaznamenať vo forme dohody medzi predsedami TCOK a COPK o dodávke elektrickej energie zo severnej časti Cypru do oblastí kontrolovaných vládou po tom, ako žiaľ došlo k explózii na námornej základni v júli 2011. Vďaka dohode došlo k nárastu obchodu cez demarkačnú líniu, a na jej základe bola ďalej budovaná dôvera.

Určité prekážky obchodu sa počas vykazovaného obdobia vyskytovali aj naďalej. Úžitkové vozidlá z tureckej časti Cypru, najmä nákladné vozidlá nad 7,5 tony a autobusy, môžu po celom ostrove voľne jazdiť, iba ak boli vodičské preukazy a osvedčenia o technickom stave vozidiel získané v oblastiach kontrolovaných vládou. Medzi útvarmi Komisie a príslušnými oddeleniami vlády Cyperskej republiky boli začaté konzultácie s cieľom nájsť vhodné riešenie tohto problému. Ešte stále sa nedosiahol ďalší pokrok, pokiaľ ide o ostatné necolné prekážky brániace obchodu.

Zdá sa, že hoci sa pašovanie tovaru cez líniu obmedzilo, aj naďalej zostáva častým javom.

Pohyb tovarov z oblastí kontrolovaných vládou cez prechod Limnitis do severnej časti Cypru a naspäť si vyžaduje úpravu prostredníctvom zmeny a doplnenia nariadenia o demarkačnej línii.

Celkový záver je taký, že nariadenie o demarkačnej línii naďalej poskytuje funkčný základ umožňujúci pohyb osôb a tovarov do a z oblastí kontrolovaných vládou Cyperskej republiky. Komisia bude naďalej monitorovať uplatňovanie tohto nariadenia.